

Öğretmenlik Meslek Etiği

Oksana MANOLOVA YALÇIN

Dr. Öğr. Üyesi Oksana MANOLOVA YALÇIN

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ

ISBN 978-625-6890-04-6

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Nisan 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*annem Maria ve
rahmetli anneannem Vasilka'ya*

Dr. Öğr. Üyesi Oksana MANOLOVA YALÇIN

1977 yılında Moldova Cumhuriyeti, Gagauz Yeri Özerk Bölgesi Ceadır-Lunga şehrinde doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Ceadır-Lunga şehrinde tamamladı. 2000 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Felsefe Grubu Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. 2005 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Programında “Üniversitelerde Öğretim Elemanı Yetiştirme Konu-

sunda Karşılaşılan Planlama Sorunları” başlıklı tezini vererek yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2011 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programında “Mesleki Etik İlkelere İlişkin Türkiye ve Moldova’daki İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri” başlıklı tezi ile Doktor unvanını kazandı. 2011-2020 yılları arasında KKTC, Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesine Yardımcı Doçent olarak görev yaptı. 2016-2020 yılları arasında Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Lisansüstü Programları Koordinatörlüğü ve Okul Öncesi Öğretmenliği Bölüm Başkanlığı görevi yaptı. 2020 yılı Mart ayı itibariyle Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde Doktor Öğretim Üyesi olarak atandı. Eğitim Fakültesi lisans programlarında Eğitim Yönetimi, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi, Eğitimde Ahlak ve Etik, Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersleri yürütmektedir. Eğitim Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Tezli ve Tezsiz Yüksek Lisans Programlarında ise, Tez ve Proje Danışmanlığı, Bilimsel Araştırma Yöntemleri Eğitim Yönetiminde Kuram ve Uygulama, Eğitim Denetimi, Kadın Eğitimi ve Sorunları, Öğretim Liderliği dersleri yürütmektedir. İki kitapta üç bölüm yazarlığı ve Eğitim Yönetimi alanıyla ilgili çeşitli makaleleri bulunmaktadır.

ORCID No: 0000-0001-5215-2717

ÖN SÖZ

İnsanların ortak faaliyetleri, ahlakla ilgili olarak tarafsız olamaz. Tarihsel olarak, insanlar arasındaki ilişkileri düzenlemenin ilk biçimi hukuk değil, ahlakı. Günlük deneyim, belirli bir meslekte insanların ilişkilerini düzenleme ihtiyacı, meslek etiğinin belirli gerekliliklerinin gerçekleştirilmesine ve resmileştirilmesine yol açmıştır. Böylece, belirli bir meslek türünde insanların davranışlarının etik ilkelerini ve normlarını tanımlayan mesleki etik (tıp etiği (deontolojik etik), avukat etiği, iş etiği, bilim adamı etiği, öğretmenlik mesleği etiği vb.), mesleki faaliyetin özelliklerinden dolayı ahlaki bilincin, insanların ilişkilerinin ve davranışlarının özelliklerini yansıtmaktadır.

Bir öğretmenin mesleki etiği, bir kişinin mesleki görevine ve dolayısıyla mesleğinin doğası gereği ilişkili olduğu insanlara ve bir bütün olarak topluma karşı tutumunu belirleyen bir dizi norm ve davranış kurallarıdır. Etik standartların profesyonel alana uygulanmasını temsil eder. Meslek etiğinin genel ilkeleri arasında tarafsızlık, nesnellik, gizlilik, gerekli özen, mesleki görevlerin doğru bir şekilde yerine getirilmesi, olası veya görünürdeki çatışmalardan kaçınma yer alır. Bir öğretmenin mesleki etiği çok özel bir olgudur. Ve tüm özü ve içeriği, herhangi bir meslek etiği gibi, yapısının analizi yoluyla en eksiksiz ve tutarlı bir şekilde ortaya çıkar.

Bu kitap, güncel araştırma temelli bilgilere genel bir bakış sunarak etik ve eğitim, etik teorileri ve ilkeler, meslek etiği, öğretmenlik mesleki etiği ve ilkeleri alanyazınına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda bu kitap yazarın, doktora tez çalışma konusunun güncellenmesinden oluşmaktadır. Kitabın bu alanda çalışmayı düşünen öğrencilere, akademisyenlere, araştırmacılara, uygulayıcılara ve yöneticilere yardımcı olacağı ümit edilmektedir.

Bu kitap size öğretmenlik mesleki etiği nasıl tanıyacağınız ve nasıl uygulayacağınız konusunda ipucu vermektedir. Doktora tez süresince bana yol gösteren tez danışmanım Prof. Dr. İnyet Aydın'a ve akademik hayatımda desteğini esirgemyen Doç. Dr. Çiğdem Apaydın'a teşekkür ederim. Ayrıca dizgi aşamasından basım aşamasına kadar emeği geçen Pegem Akademi ailesine teşekkür ederim. Emeği geçen herkese teşekkür etmek isterim. Okurların eleştirilerini ve önerilerini, aşağıdaki e-posta adresine iletmeleri memnuniyetle karşılanacaktır.

Mart, 2023 –Kayseri

Dr. Öğr. Üyesi Oksana MANOLOVA YALÇIN

ORCID No: 0000-0001-5215-2717

oksanyalcin@erciyes.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Dr. Öğr. Üyesi Oksana MANOLOVA YALÇIN	iv
Ön Söz.....	v
Çizelgeler Listesi	ix
Giriş	1

1. BÖLÜM EĞİTİM, ETİK VE AHLAK

Eğitim ve Etik	3
Etik ve Ahlak Ayrımı.....	9
Etığın Temel Kavramları.....	11

2. BÖLÜM ETİK TEORİLERİ VE ETİK İLKELER

Etik Teorileri	15
Teorik Etik.....	15
Meta Etik.....	15
Normatif Etik.....	16
Uygulamalı Etik.....	20
Etik İlkeler	21

3. BÖLÜM MESLEKİ ETİK VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ ETİĞİ

Mesleki Etik.....	23
Eğitimde Etiğin Önemi ve Öğretmenlik Mesleği Etiği	25

4. BÖLÜM MESLEKİ ETİK İLKELERİNE İLİŞKİN TÜRKİYE VE MOLDOVA'DAKİ İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Problem Durumu	37
Araştırmanın Amacı	39
Araştırmanın Önemi	40
Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlıkları.....	41
Araştırmanın Modeli	41
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	41
Türkiye İlköğretim Öğretmenleri	41

Moldova İlköğretim Öğretmenleri	44
Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	46
Mesleki Etik İlkeler Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Bilgiler	48
Verilerin Analizi	59
İlköğretim Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkelere İlişkin Görüşleri ile İlgili Bulgular	60
Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkelere İlişkin Bulgular.....	60
Okula Yönelik Mesleki Etik İlkelere İlişkin Bulgular.....	73
Mesleğe Yönelik Etik İlkelere İlişkin Bulgular	87
Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkelere İlişkin Bulgular.....	101
Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkelere İlişkin Bulgular.....	116
Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkelere İlişkin Bulgular	132
Sonuç ve Öneriler	151
Kaynakça	159
Ekler.....	165
Ek 1-Mesleki Etik İlkeler Ölçeği (Türkçe).....	165
Ek 2-Mesleki Etik İlkeler Ölçeği (Rusça)	171

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Ankara İli Merkez İlçelerinde Bulunan Kamu Okul ve İlköğretim Öğretmenlerinin Evren ve Örneklemeye Göre Dağılımı	42
Çizelge 2. Ankara İçin Uygulanan Anket Sayısı ve Dönüş Oranları	43
Çizelge 3. Ankara İli İlköğretim Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri	43
Çizelge 4. Moldova Eğitim ve Gençlik Bakanlığı'na Bağlı Kişinev İli Merkez İlçelerinde Bulunan Kamu Okul ve İlköğretim Öğretmenlerinin Evren ve Örneklemeye Göre Dağılımı.....	44
Çizelge 5. Kişinev İçin Uygulanan Anket Sayısı ve Dönüş Oranları	45
Çizelge 6. Moldova İli İlköğretim Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri.....	45
Çizelge 7. Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkeler Alt Ölçeği Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları	49
Çizelge 8. Okula Yönelik Mesleki Etik İlkeler Alt Ölçeği Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları	50
Çizelge 9. Mesleğe Yönelik Etik İlkeler Alt Ölçeği Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları	51
Çizelge 10. Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkeler Alt Ölçeği Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları	53
Çizelge 11. Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkeler Alt Ölçeği Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları	56
Çizelge 12. Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkeler Alt Ölçeği Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları	58
Çizelge 13. İlköğretim Öğretmenlerinin Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri	60
Çizelge 14. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları	62
Çizelge 15. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları.....	65
Çizelge 16. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması	66
Çizelge 17. İlköğretim Öğretmenlerinin Meslektaşlarının Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkelere Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri	67
Çizelge 18. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Meslektaşlarının Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları	68
Çizelge 19. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Meslektaşlarının Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkelere Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları	72

Çizelge 20. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Meslektaşlarının Topluma Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	73
Çizelge 21. İlköğretim Öğretmenlerinin Okula Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri.....	74
Çizelge 22. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Okula Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları	75
Çizelge 23. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Okula Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları.....	79
Çizelge 24. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Okula Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması	80
Çizelge 25. İlköğretim Öğretmenlerinin Meslektaşlarının Okula Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri.....	81
Çizelge 26. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Meslektaşlarının Okula Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları.....	82
Çizelge 27. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Meslektaşlarının Okula Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları	86
Çizelge 28. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Meslektaşlarının Okula Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	87
Çizelge 29. İlköğretim Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri	88
Çizelge 30. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Mesleğe Yönelik Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları	89
Çizelge 31. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Mesleğe Yönelik Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları.....	93
Çizelge 32. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Mesleğe Yönelik Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması	94
Çizelge 33. İlköğretim Öğretmenlerinin Meslektaşlarının Mesleğe Yönelik Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri.....	95
Çizelge 34. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Meslektaşlarının Mesleğe Yönelik Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları	96

- Çizelge 35. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Meslektaşlarının Mesleğe Yönelik Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları..... 100
- Çizelge 36. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Meslektaşlarının Mesleğe Yönelik Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması 101
- Çizelge 37. İlköğretim Öğretmenlerinin Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri 102
- Çizelge 38. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları 104
- Çizelge 39. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları 107
- Çizelge 40. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması..... 108
- Çizelge 41. İlköğretim Öğretmenlerinin Meslektaşlarının Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri 109
- Çizelge 42. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Meslektaşlarının Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları..... 111
- Çizelge 43. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Meslektaşlarının Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları 115
- Çizelge 44. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Meslektaşlara Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Meslektaşlarının Uyuma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması 115
- Çizelge 45. İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri 116
- Çizelge 46. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları 119
- Çizelge 47. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları 123
- Çizelge 48. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması..... 124

Çizelge 49. İlköğretim Öğretmenlerinin Meslektaşlarının Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri	125
Çizelge 50. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Meslektaşlarının Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları	127
Çizelge 51. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Meslektaşlarının Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları	131
Çizelge 52. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Meslektaşlarının Öğrencilere Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması	131
Çizelge 53. İlköğretim Öğretmenlerinin Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri	132
Çizelge 54. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları	135
Çizelge 55. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları	138
Çizelge 56. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Benimseme Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması	139
Çizelge 57. İlköğretim Öğretmenlerinin Meslektaşlarının Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistik Değerleri	140
Çizelge 58. İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi ve Branş Değişkenine Göre Meslektaşlarının Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin t-Testi Sonuçları	142
Çizelge 59. İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdem Düzeylerine Göre Meslektaşlarının Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin ANOVA Sonuçları	146
Çizelge 60. Aynı Kıdem Düzeyinde Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Ülke Değişkenine Göre Meslektaşlarının Velilere Yönelik Mesleki Etik İlkelerine Uyma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması	148

GİRİŞ

Bugün, “doğru” etik davranış hakkında, bir öğretmenin öğrencilerle, velilerle ve meslektaşlarıyla, eğitim sürecinde diğer paydaşlarıyla ile ilişkilerini nasıl kurduğu, dinamik olarak değişen bir gerçeğliğin zor koşullarında nasıl davranılacağı hakkında sıkça tartışılan bir konudur.

Okul yıllarımızı hatırladığımızda, hemen hemen her birimiz, zihnimizdeki řu veya bu konunun belirli bir öğretmenle gúçlü bir şekilde ilişkili olduğunu söyleyebiliriz. Çođu zaman, konuya olan sevgimiz veya tersine, sevmememiz, öğretmene karşı karşılık gelen tutumla ağıklamaktayız. Dolayısıyla çocuğun konu bilgisine yönelik tutumuna öğretmene karşı tutumun aracılık ettiği söylenebilir. Bu nedenle öğretmenin kişiliğinden bahsediyoruz, çünkü onun sadece matematik veya tarih öğretmediğini, aynı zamanda çocuklara řu veya bu davranış kalıplarını gösterdiğini de anlıyoruz.

Öğretmenin sorumlu olduğu bir misyonu var: sadece öğretmek (entelektüel yetenekler geliştirmek, belirli bilgileri aktarmak) değil, aynı zamanda yeni bir nesil yetiştirmek. Bu nedenle, modern bir öğretmenin mesleki kúltürünün önemli bir bileşeni, onun manevi kúltürü ve etiğidir. Öğrencilere insan eylemlerinin güzelliğini göstermek, onlara nezaketi ve göz yummayı, gururu ve kibri ayırmayı öğretmek, ancak ahlaki tavırları doğru olan öğretmen ile olabilir. Öğretmen bireysel ahlaki bilincinin özüne ve özelliklerine özel dikkat göstermelidir. Bu nedenle, bir öğretmenin etik davranışı sorunu bugün özellikle önemli bir olgudur. Öğretmen her şeyden önce kendini eğitmelidir. Bu, belki de tüm öğretmenlik mesleği etiğin de özüdür.

Eğitim çalışmalarının başarısı için de en önemli ön koşul, öğretmenin mesleki pedagojik kúltürdür. Öğretmen, eğitim sisteminde kilit bir figürdür. Profesyonelliđinin ve ahlaki kúltürünün gelişim düzeyi, hem eğitim alanda hem de bir bütün olarak toplumun gelişimindeki başarayı belirler.

Suhetskaya (2010) pedagojik kúltür kavramı řu şekilde tanımlanmaktadır: 1) Manevi ve maddi değerlerin önemsendiği evrensel kúltürün bir parçası ve ayrıca bir kişinin nesiller arası değişimin tarihsel sürecine ve bireyin sosyalleşmesine hizmet etmesi için gerekli olan yaratıcı pedagojik faaliyet yolları; 2) bireysel-kişisel planda kúltürler arasında diyalog kurabilen, öğretmenin ayrılmaz kişiliğinin temel özelliği; 3) dinamik bir pedagojik değerler sistemi, faaliyet yöntemleri ve bir öğretmenin a) pedagojik konum ve kişisel nitelikler; b) mesleki bilgi ve pedagojik

düşünme özelliği; c) pedagojik faaliyetin mesleki becerileri ve yaratıcı doğası; d) bireyin öz düzenlemesi ve öğretmenin profesyonel davranış kültürü olarak profesyonel davranışın bileşenleridir. Dolayısıyla, mesleki pedagojik kültür düzeyi yüksek bir öğretmen çocukları sever, onların hak ve menfaatlerini korur, sağlıklarını gözetir, öğrenme başarısı ne olursa olsun öğrenciyi nezaket ve saygı gösterir, öğrencinin psikolojisini anlar, derin ve çok yönlü bilgiye sahiptir. Ayrıca öğrenme ve eğitime yaratıcı bir yaklaşıma sahip, her durumda yüksek bir davranış kültürü sergiler.

Bu kitapta, etik ve eğitim ilişkisi ele alınmıştır. Bu bağlamda birinci bölüm eğitim, etik ve ahlak, ikinci bölüm etik teorileri ve etik ilkeler ve üçüncü bölüm mesleki etik ve öğretmenlik mesleği etiği alan yazınına kapsamaktadır. Dördüncü bölümde ise mesleki etik ilkelerine ilişkin Türkiye ve Moldova'daki ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri ile ilgili bir araştırma ile tanıtılmış ve bu araştırmanın sonuçları paylaşılmıştır.